

КНИЖНА ЛАВИЦА

ПРИНОС КЪМ
ЗАСТРАХОВАТЕЛНАТА
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В този брой ви представяме новата книга на д-р **Алекси Тасев** „Застраховане - (Теория и застрахователен пазар)“, излязла от печат през 2006 година. Какви са целите на автора за написването ѝ разбираме от неговия личен предговор, който започва с въпроса „Какво е застраховането без пазара?“ и

краткия отговор - „само теория“.

„Взаимното проникване - теория - застрахователен бизнес и обратно, все повече ще става актуален въпрос на взаимодействието между двете системи“ - продължава той.

В един все по-глобализиран свят застраховането не е и няма да се превърне в „стратегическа суровина“, но като част от икономиката на материалното ще засилва значението си за националната икономика.

В застраховането не се събират и разпределят надежди, а пари за обезщетения и изплащане на застрахователни суми. Каквито и „притеснители“ да се появят, неговата същност ще се запазва. Застраховането не може и не бива да се „вгражда“ в друга логика. Затова в книгата има общотеоритична част, в която се проследява възникването, природата и значението му. Изразена е вяра в „светлото му бъдеще“.

В процеса на кристализацията на книгата тя можеше да има и друга

структура и съдържание, но това е вариантът за читателя.

Различните глави въпреки конструкцията и логическата последователност могат да се четат и самостоятелно. Ако в книгата се намери нещо ново, различно, дори и като почерк, това ще бъде комплимент за автора.

Тази книга може да е полезна за застрахованите, да познават по-добре застрахователния пазар, за да не бъдат „пързалани“ на него като купувачи и потребители на застрахователна защита. Да се осъзнава застраховането като необходимост и обективна потребност.

Темите, изложени в книгата, могат да са учебно помагало за студентите, изучаващи дисциплината „застраховане“, както и за работещите в застрахователния сектор. Съдържа актуални изисквания от вече обнародваните и влязъл в сила Кодекс за застраховането.

Авторът няма претенции за пълен обхват и изчерпателност на темите - пише в заключение д-р Алекси Тасев.

Алекси Филипов Тасев е доктор по икономика от 1982 г. Член е на Съюза на учените в България. Завършва висше образование във ВФСИ „Димитър А. Ценов“, сега Стопанска академия „Д.А. Ценов“, гр. Свищов, специалност „Застрахователно дело“. Следва редовна аспирантура в Москва. От дълги години е в застрахователния бизнес. Чете лекции по теория на застраховането и застрахователен пазар.

Автор е над 120 научни и научно-популярни публикации в различни специализирани печатни и други издания в страната и чужбина.

Има издадени девет книги с различна тематика, от които две с тематика застраховане: „Застрахователен бизнес (2002)“; „Общо застраховане“ - теми и коментари (2003).

По проблемите на застрахователното дело има публикации във вестник „Застраховател прес“, в списание „Управление & данъци“ - специализирано издание за мениджъри, в „Наръчник на мениджъра“ и „Наръчник на управителя на фирма“ и др. От четири години води специалната рубрика „Застраховане“ във вестник „Фермер“ - новия.

„Застраховане - теория и застрахователен пазар“ е третата му книга с тематика „застрахователно дело“ и поредна десета книга.

ПОКАНА ЗА ДИСКУСИЯ

УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ПРИ КАТАСТРОФИЧНИ
СЪБИТИЯ В БЪЛГАРИЯ И СЪЗДАВАНЕ НА
БЪЛГАРСКИ КАТАСТРОФИЧЕН ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН ПУЛ

(Продължава от стр. 16)

Облагане на застрахователните премии

Застрахователните премии срещу риск от земетресение, събрани от БКЗП, трябва да бъдат освободени от всякакви правителствени, местни и други данъци и задължения съгласно съществуващото законодателство сега и в бъдеще.

Държавата да даде на нацията данъчни облекчения съгласно закона за данъците върху доходите на физически лица за първата финансова година и последващите я.

Базата за данък върху дохода, съгласно горепосоченото, трябва да бъде редуцирана с таксите, платени срещу риск от земетресение.

Застрахователно покритие, застрахователни премии и самоучастия

Минималното покритие срещу риск от земетресение трябва да бъде нагласено за сила на трус над магнитуд M=4 по скалата на Рихтер. В случай на трус над тази степен минимално обезщетение на човек с максимална сума на семейство за покриване на разностите по оказване на първа помощ.

Застрахователната премия за защита срещу земетресение трябва да бъде възможно най-минималната, считано върху данъчната оценка на недвижимата собственост.

Застрахователните тарифи трябва да се базират на цените за реконструкция на квадратен метър и вариат съгласно вида на конструкцията и сеизмологичния риск.

БКЗП трябва да осигури покритие срещу земетресение за недвижимата собственост при достъпни премии.

Всеки застрахован може доброволно да защити възстановителната стойност на собствеността си, която е над данъчната стойност. Лимитът на такава защита трябва да бъде в рамките на отворения местен застрахователен пазар.

Самоучастия може да се прилагат, тъй като застрахованият може да участва във всяко настъпване на загуба със самоучастие от 5% от застрахователната сума, но не по-малко от сумата, договорена и укавана в застрахователната полица.**Застрахователни полици, формулировка и тарифно развитие**

Процесът преминава през разработване на молба и формуляр за молба за застраховка срещу земетресение, включващ името на застрахования, адрес на

застрахованата собственост, точен етаж, обща застрахована сума и застрахована сума в рамките на задължителната защита, класификация на застрахованата собственост по вид конструкция, възраст и зона, калкулация на премията, самоучастия.

Минималната тарифа за защита да бъде нагласена в съответствие с различните сеизмични региони на страната. Тарифите трябва да вземат под внимание вида конструкция на сградите.

Администрация и финансово управление

Най-общо, администрацията и финансовото управление включват счетоводство и контрол, доклади до управлението, ИТ системи, плащания, счетоводство и контрол, регистрация на издадените полици, събираемост на премии, плащане на комисиони за застрахователните дружества, брокери и агенти, регистър с информация за полици, премии и комисиони.

Освен това включват отчети за издадените полици, записани премии, застрахованите суми и платените комисиони, счетоводство и инвестиция на премии. Годишните отчети, трансакции и разходи на БКЗП трябва да бъдат одитирани съгласно Международните счетоводни стандарти (МСС) от международна одиторска фирма.

Презастрахователна програма

Очаква се водещите презастрахователни дружества по света да играят важна роля в концепцията на БКЗП като осигурители на капацитет и основни носители на риск.

Международните презастрахователни брокери могат да привлекат висококачествени презастрахователни дружества, което е необходимо за плащане на риска с достатъчен наличен презастрахователен капацитет.

Събраната отговорност на всяко събитие да бъде презастрахована от местните лицензирани застрахователни дружества в рамките на техните капацитети и останалите да бъдат презастраховани на международния презастрахователен пазар.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

Следните заключения и препоръки са представени въз основа на ана-

лиза и коментарите, предоставени в този доклад.

✓ Въпреки че в България стават наводнения, бури, свлачища и пожари, земетресенията са основният източник на загуби; следователно този анализ е концентриран върху риска от земетресение.

✓ Като цяло, България е сеизмична зона; най-голямото земетресение в Европа през XX век е станало малко на юг от София. Сегашният строителен кодекс оценява тази опасност; за повечето сгради днес се изисква да бъдат проектирани с оглед вероятността от много силни земни трусове.

✓ Рискът от земетресение е много висок - 150-годишната цета е равна на 31% от общата застраховаема стойност, 50% от БВП за 2003, и 200% от централния бюджет за 2003 година.

✓ Високият риск от земетресение

ресение и на концентрацията на имоти и население.

✓ Покритието на този риск е над сегашния капацитет на правителствения фонд за подпомагане при бедствия, който понастоящем възлиза на 0,6% от централния бюджет.

✓ Застраховането срещу земетресение е незадължителен риск за полиците на физически лица и проникването е много ниско - от порядъка на 1%. Ако силно земетресение удари столична част, последствията за населението биха били опустошителни, сравними със скоростните земетресения в Турция през 1999. Застрахователната индустрия не е могла да се справи с предизвикателството.

✓ Голяма част от риска може да бъде покрита за разумен период от време, сравним със сегашните ипотечни периоди за България, чрез схема за

Данъчна оценка на жилищни сгради

Параметри на жилищния сграден фонд	Стойност
Брой на жилищните сгради	2 124 533
Брой на жилищата	3 678 441
Обща разгъната площ на жилищните сгради, кв. м.	233 344 110
Разгъната площ на жилищните сгради в градовете, кв. м.	146 957 155
Разгъната площ на жилищните сгради в селата, кв. м.	86 386 955
Средна цена на данъчната оценка в градовете, лв./кв. м.	350
Средна цена на данъчната оценка в селата, лв./кв. м.	100
Данъчна оценка на жилищните сгради в градовете, лв.	51 435 004 250
Данъчна оценка на жилищните сгради в селата, лв.	8 638 695 500
Обща данъчна оценка на жилищните сгради, лв.	60 073 699 750

е резултат от високия сеизмичен риск на страната, неправилно проектирани конструкции, и големи концентрации на стойност в някои от най-предразположените към земни трусове области. Постарите сгради, възлизащи на 38% от общо 113,000 оценени сгради, са проблематични. Те представляват 47% от разгънатата площ на сградния фонд и 50% от загубите за събития с период на повторяемост от 150 години.

✓ Голяма част от риска от земетресение е концентриран в София с пресметната ВМЗ от 26% от общата застраховаема стойност за събитие на 150 години, 31% от БВП за 2003 и 143% от централния бюджет за 2003. Това се дължи на високата опасност от земет-

резултат от високия сеизмичен риск на страната, неправилно проектирани конструкции, и големи концентрации на стойност в някои от най-предразположените към земни трусове области. Постарите сгради, възлизащи на 38% от общо 113,000 оценени сгради, са проблематични. Те представляват 47% от разгънатата площ на сградния фонд и 50% от загубите за събития с период на повторяемост от 150 години.

✓ Схема за задължително застраховане срещу земетресение може да гарантира задоволително проникване (70%) в рамките на разумен времеви период (10 години) и при разумна годишна премия. Годишните застрахователни премии трябва да са по-ниски от данъчните ставки за недвижими имоти, под 0,1%, с цел схемата да е приемлива за обществеността.

(Продължава от стр. 9)

Процесът е труден и свързан с координирани едновременни промени във всички сектори, свързани с висшето образование, но това е единственият начин да се преодолее формалното отбелязване на степените на образование и да се даде реална представа за картината на различията между тях и следователно представа какъв набор от задачи и каква роля е в състояние да изпълнява лицето, което е придобило съответна квалификация. Под **резултати от обучението** в Европейския модел за квалификационна рамка се разбира **официално становище за това, което се очаква от учещия да знае, да разбира и/или да може да прави в края на периода на обучение**. Резултатите от обучението са подредени във възходящ ред около следните елементи на наблюдение и оценка: знание и разбиране, прилагане на знанието и разбирането; умение за съставяне на самостоятелна преценка; умения за комуникиране; умения за самостоятелно учене.

Както може да се види от приложената схема за съдържание на Рамка на квалификациите, всяка една от трите степени на квалификация са описани чрез учебно натоварване (кредити), равнище, учебни резултати, компетенции и профил.

Моделът е тип „скелет“. При разработване на националните Рамки на квалификациите всички предвидени компоненти се развиват значително по-подробно и отразяват спецификата на дого-

РАМКА НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ ...

вореност между образователните и бизнес средите, както и логичната последователност на повишаване на знанията и компетенциите в общ план (в цялата система на професионални и образователни квалификации).

И така, **целта на концепцията** за разработване и прилагане на хармонизирани рамки на квалификациите във висшето образование в европейските страни е насочена към по-голяма прозрачност на резултатите от обучението; възможности за мобилност на учещи и работещи; разбираемост на оценките при оценяване на качеството; осигуряване на възможности за ефективно учене през целия живот и кариерно развитие, като се избягва повторение на едни и същи равнища, а вместо това се осигурява непрекъснато натрупване; увеличаване на автономията на висшиите училища, като вместо рестриктивни входящи параметри от тях се изисква равнище на резултати; повишаване на привлекателността на самото учене и придобиване на образователни квалификации. Перспективите са от тази най-обща рамка да се премине към по-задълбочени развития на национално равнище, като след това същият модел се използва за развиване на рамки за определени профили или специалности

с много по-голяма детайлизация и конкретност.

Според програмата за реформите в областта на висшето образование в Европа (Болонският процес) рамките на квалификациите във всички страни трябва да бъдат подготвени като нормативни документи, получили одобрението и съгласието на потребителите и особено на работодателите до 2008 г., а до 2010г. трябва да бъдат въведени в употреба. България е съвсем в началото на изграждане на своя национална

рамка. Като първа, естествена стъпка за стартиране на разработването на рамката системата има нужда от принципното становище на работодателите, от съотношенията на „за“ и „против“, свързани с отделните компоненти, със съдържанието, организацията и дори полезността на рамката. Този консултационен процес ще се повтаря отново на различните етапи на разработване с цел постигане на единство на мненията и съобразяване с препоръките на работодателите.

5 Например за качествено и количествено измерване на дистанционното обучение, където не може да се говори за присъствени часове и семестри, при признаване на кредити от практически стажове, от трудов опит в определена сфера и т.н., като кредитите от тези форми на неформално и самостоятелно обучение могат да се натрупват към кредитите, придобити в университетска среда и да водят до придобиване на степен.

6 Вж. Приложение с общите насоки за съдържание на рамката на квалификациите.

7 В Европейския модел за рамка съществува „кратък цикъл квалификации“, под който се разбира типичното за англо-саксонската система 2-годишно неуниверситетско обучение, което не води до пълна степен, но завършва със сертификат и дава възможност сертификатът да се използва на пазара на труда като признат от работодателите и, при желание, по-късно да се продължи обучението и да се завърши първата степен /Бакалавър/ в съкратен срок, като кредити от сертификатното неуниверситетско обучение се прехвърлят и признават за придобиване на Първа степен. В България тази система не е приета.

8 Тук се разбира в почти всички случаи „Бакалавър“, но за да се даде свобода на страните да използват свои наименования /напр. Италия/, е възприет подход да се използва неутралният термин „цикъл“ /„степен“ вместо например „Степен Бакалавър“, което по същество е същото.

9 Европейската рамка дава достъп и гъвкав луфт на продължителност на обучението. Тя не подчинява всички системи на един модел, а дава допустимите граници „от - до“.

10 Отнася се до степен Магистър.

11 Отнася се до степен Доктор, като в целите на реформата е степента Доктор да намира все по-адекватно приложение извън академичните среди, в производствената и управленската практика.

12 Към момента на съставяне на концепцията преобладаващото мнение е било, че резултатите от научния принос на степен Доктор не могат да бъдат измерени в стандартизирани кредитни точки, но все повече, по време на европейските образователни дискусии се налага мнението, че това е възможно и дори необходимо.